

TELEGRAFUL ROMÂNUL.

Nr. 35.

ANULU XXIV.

Sabiu 214 Maiu 1876.

Telegrafulu este Duminec'a si Joi'a, la fie-care d'ou septemani cu adausulu Foisioerei. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditiu'a foiei, pre afara la 3. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra expeditiu'a. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

trajelelate pârti ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tiei stroine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5', cr. si pentru a trei'a repetire cu 3', cr. v. a.

Conferinti'a din Berlinu.

In ajunulu conferintiei, carea avea sa se ocupe cu cea mai corespundentiã modalitate de a mulcomi poporatiunile crestine si necrestine din Turci'a, vine infioratãrea scire, ca in Salonu turcii au omoritu pre reprezentantiã a doue puteri mari, pre consulu Franciei si Germaniei.

Mai potrivitu nu putea lucrã nimenia in contr'a intereselor turcesci decâtu turcii insisi. Europ'a se silesce de atãti'a ani a sustienã bolnavulu imperiu osmanu cu suprematiã turcãscã. Europ'a cautã si acum dupa feluri de mijlõce, prin care sa se evite disolvãrea lui si turcii, cari nu suntu in stare sa suprime rescõla din doue provincie mici, se facu insisi rescuatori, nu numai asupr'a crestiniilor, dara asupr'a puterilor mari europene, protectõrele lor.

Intemplãrea dela Salonu dovedesce cãtu e de mare ur'a intre mahomedani si crestini; dovedesce inse totudeodata cãtu de cu anevioia va fi, intre astfelu de impregiurãri, a introduce reforme in imperiu turcescu, cu care tãte pârtile se fie multiamite.

De alta parte functiunarii statulu si parasescu birourile, pentruca vistoriã nu e in stare a solvi salariile mai bine de 15 luni. Nu va trece multu si renitentiã, carea s'a arãtatu intr'o parte a armatei din Asi'a mica, se va estinde asupr'a tuturor purtatorilor de arme turci, pentruca flamendu si golu nici in campania, unde omulu e espusu mai tare strapatiilor, nu este bine.

In imperatiã omanliilor se vede dara ca este totu edificiuulu putredu si, unde putrediunea s'a estinsu in totu organismulu, reparaturile potu periclitã si pre reparatori.

Amu dorã sa scimu ce medicina s'a preparatu in farmaciã din Berlinu. Se va mai face o proba cu imperatiã turcãscã, dandui sa bea reforme, sãu se va imbloji cu interventiu si in presentia acestor'a se voru incercã unele operatiuni desperate, incercãri ultime de a mãntui imperatiã si slutita?

Din dispusetiunea bolnavulu imperiu suntemu in dreptu a presupune ca la totu casulu, fia medicinã diplomatiei cum va fi, ajutoriu bolnavulu nu i se va putã dá, pentruca elu sãu va primã reformele, dara nu le va folosi, sãu va resiste operatiunei.

O scire din Constantinopole dela 11 Maiu arãtã dejã simptomele renitentiã. Marele vezir Mahmud pasiã este destituitu si inlocuitu cu Hussein Avni pasiã*). Cestu din'urma trece inãntea opiniunei celei mari europene de unu reprezentantu alu resbelulu.

Ce e mai usioru acum, de cãtu cã materialulu esplosibilu, gramaditu la Nisch, in apropierea Serbiei, la Scutari, in apropierea Muntenegrulu si in fine la Viddinu, in apropierea Serbiei si a Romaniei, sa esplõdeze intr'o di pre neastãptate si sa faca de prisosu si reformele si interventiuãneã straina, va se dica, operatiunea bolnavulu de puteri straine? O puscatura neprivãghiatã pãte aprinde resbelulu, care sa puna in flacari imperiu otomanu intregu, si atunci? Atunci diplomatiã adunatã astadi cã sa vindece pre bolnavu va trebui sa se apuce sa i scrie inventariulu, dãca nu 'lu are

cum-va pâna acum in busunariu si dãca cum-va nu lucra adi numai la unele îndreptãri a le inventariulu, sãu dõra chiaru la esecutãrea impãrtirei.

Unele foi berlinese, si acest'a are sa insemneze ceva, atinsera pre departe astfelu de eventualitãti, pâna candu conferintiã din Berlinu inca nu se apucase de lucru.

Conferintiã din Berlinu, ori ca se ocupa cu lucruri despre cari neau insciintiatu press'a oficiõsa, ori cu altele, natur'a evenimentelor i pune o sarcina grea pre umeri si dela drãptã apreciere a evenimentelor va aternã si rezultatulu ostenelelor ei.

Alteum esperintiã din trecutã arãtatu ca conferintiele mergu inapõia intemplanilor si din pusetiunea acãst'a voiescu numai sa le impedece. Dãca va urmã si conferintiã din Berlinu asiã, in scurtu tempu Europ'a se va delectã la flacãrile incendiulu numitu cestiunea orientale.

Sa sperãmu inãca ca telegramele cari ne voru aduce scirea despre rezultatulu conferintiei ne voru aduce totu odata si garantiile cele mai bune de multiamirea crestiniilor in Turciã si de sustienerea pãcei europene.

Basea cea mai sigura spre armonia in afacerile nãstre bisericesci. *)

Temerile ce se lãtãsera inãntã de intrunierea sinodulu din estu anu, disparura prin cursulu liniscitu alu afacerilor in sinodu. In urm'a faimelor netemeinice respãndite din partea unoru diurnale — dupa cum se vede reu orientate, — publiculu nostru credea, ca in sinodu au sa se intãlnãca doue sãu chiaru si mai multe ostiri inimice pâna in fundamentulu lor si aceste atãt'a sa se frece intre sine, pâna ce prin nimicirea celorlalte, un'a va remanã singura invingãtãre si domnitãre.

Multimãta inse ceriulu, ca lipsira atãtu taberile aceste inimice, cãtu si luptele; si ca victoriã si domnirea deveni tuturor comuna, ele devenira proprietate armoniei si instrãinate pãte pentru totu-dãunã, dela un'a singuraticã partida, fia acea de ori-ce colãre sãu numire.

Si in giurãstarea acãst'a imbucurãtãre, jace nepretiuibilulu castigu, ce ni l'a adusu sinodulu din estu anu.

Invingerea sãu domnirea unei partide, nici candu nu asigura o pace durabilã, unu progresu neconturbatu; fia partidã invingãtãre si domnitãre, petrunca de cãtu de bune intentiuni. Fiinduca partidã invinsã incãrca totulu spre a se reculege si intrãndu totu-dãunã in luptã, astfelu tãta actiunea se compune numai totu din lupte continue de partide.

De alta parte iãra e imposibilu, cã in vre-unu corpu reprezentativu sãu legiutoriu de o estensiune mai mare, de locu se nu existe partide. Sa nu existe intruniri de individi de acãiã cari convinu in principiile lor asupr'a celor mai multe materii de pertractatu si cari astfelu se intãlnescu in ideile lor.

E ceva de totu naturalu, intrunierea astoru felu de individi spre o actiune comuna; actiunea ast'a comuna

inse numai atunci este si pãte fi periculõsa, candu urmãresce tendintie de totu separatistice sãu candu cautã orbisiu a aduce la valãre convictiunile sele, ignorãndu dela inceputu ori-ce argumentatiune contrãra.

In sinulu sinodulu nostru inca au existatu si pãte ca voru mai existã inca si in viitoriu partide; inse partide in sensulu celu mai bunu alu cuvãntulu, sãu intruniri de individi de acelesi principii, cu scopu de a conlucrã numai spre binele si prosperãrea bisericei.

Cumca partidele aflatãre in sinulu sinodulu nostru, nu au fostu de alta natura, acãst'a o dovedesce cursulu celu liniscitu alu desbaterilor si unanimitateã cu carea s'au adusu mai tãte conclusele.

E dreptu ca inca dela inceputulu sinodulu s'a incercatu impãciuireã si apropierea partidelor, si ast'a s'a intreprinsu de unu factoru chiamatu in prim'a linia la acãsta missiune. Impãciuireã ast'a inse a urmatu cu atãt'a mai usioru, cu cãtu contrariulu ei nici nu a existatu in fapta si totulu ce erã de restabilitu, erã numai increderea reciproca, ce s'a fostu sgduitu asiã dicendu fãra nici unu temeiu si pre basea unoru simple suspitiunãri in sine cu totulu neintemeiate.

Indatã ce s'a restabilitu increderea acãst'a reciproca, abã s'a mai pututu observã vre-o urma de partide un'a alteiã ostile. Discussiunile arãtãra formã cea mai obiectivã, si astfelu conclusele se adusera conformu convingerei generale, fãra vre-unu respectu la convingeri sãu chiaru interese de partida. —

Astfelu nu numai ca nu invinsã nici o partida asupr'a celeialte; ci dincontra devenira tãte partidele ele insusi invinsã de interesulu comunu, si de tendintia generale a lucrã in armonia toti din tãte puterile si fãra respectu la vre-o partida spre binele comunu si prosperãrea bisericei. —

Restabilindu-se astfelu increderea reciproca si dorintã generalã de a conlucrã in armonia spre scopulu comunu si anume spre prosperãrea intereselor sf. nãstre biserice, este de mare interesu cã se aflãmu si basea durabilã, careã pãte se sustie increderea cãscigatã si armoniã careã singurã pãte dá efectulu doritu intrãnderilor nãstre. —

Basea acãst'a nu pãte constã in alt-ceva decâtu in strictã observãre a legilor si in totalã ignorãre a intereselor particulari. —

Nu le dicemu acesteã nici decum cu vre-o intentiune reutãtiõsa sãu cu tendintia de a face imputãri cuiã; ci simplu numai din convingerea purã, ca acesteã suntu singurile conditii, care potu sustienã pentru totdeunã paceã si armoniã in afacerile nãstre.

Pentru-ca observãndu-se legeã preste totu, neconditionatã si din tãte pârtile; atunci nu numai ca de sine nu se mai potu ivi imputãri pentru neobservãrea legei, in contr'a nimenui si din nici o parte, ci si acãl'a ce observa si aplica legeã e acoperitu pentru fãptele sele prin lege insusi si nu pãte primã imputãri nici pentru observãrea legei. Iãr' acãl'a pre care 'lu atinge rigõrea legei neplacutu trebue sa se consoledie cu convingerea ca legeã nu pãte fi neobservatã; in contr'a persõnei acãluiã inse, care aplica legeã nu pãte se restãca. —

Interesele particulari iãra suntu

motorii acãiã cari producã cea mai mare iritãtiune si cari provõca de sine la opositiune si combatere. Si apoi candu intra interesele particulari odatã la mijlocu; atunci de sine pierã increderea. —

Unu obstaculu s'ar' mai ivi inca pre langã tãta bunãvointã de a observã conditiile premise; si anume giurãstarea ca legeã ins'asi inca nu e preste totu chiarã si de unu singuru intielesu si astfelu pãte dá ansã la interpretãtiuni diferite. —

Pentru casulu acãst'a nu ne remanã altã de cãtu cã se conlucrãmu din tãte puterile spre a indeplinã lacunele legei si spre a interpretã determinatiunile ei cele dubie, iãr' in deplina intielegere si armonia astfelu, cum se va pareã mai folositãre binele comunu si intereselor nãstre bisericesci. — Pãna ce va urmã inse interpretãrea si indeplinirea ast'a, inca va fi datoriã fie-cãruiã, ca elu insusi se aplice legeã in intielesulu celu mai favorabilu binelui comunu si intereselor generali bisericesci, si mai pucinu daunosu pentru altiã. —

Revistã politica.

Complanãrea facutã pâna acum intre cele doue guverne a le jumãtãtilor monarchiei nãstre abiã venitã la cunoscintã, a produsu o terberã mare atãtu la noi dincõci, cãtu si dincõci de Lãitã. La primã vedere i-aru veni omulu sa presupuna ca consecintiele ferberiei acãsteiã voru luã unu sferitu tragicu, dãca nu amu scõ, ca pâna la tãmna, pâna candu are a se desbãte complanãrea in meritu, nu se voru mai calmã spiritele si cu putiãne modificãri se voru votã tãte amenuntele complanãrei.

Membri delegatiunei ungueresci atãtu din cas'a magnãtilor, cãtu si a deputãtilor suntu alesi. Intre acãstiã amu datu si de doue nume romãnesci si adevãra intãre cei alesi din cas'a magnãtilor, de episcopulu gr. cat. dela Oradeã mare Ioanu Olteãnu, intre cei alesi din cas'a deputãtilor, de Ioanu Missiciusi cã suplentulu si de Stefanu Antonescu.

Scirile despre conferintiã din Berlinu suntu multe si varie. Dupã unele diurnale nu se tiermuresce conferintiã numai la cei trei cancelari ai puterilor nordice, ci la conferintiã voru participã si reprezentanti de ai Serbiei, Muntenegrulu si Romaniei. Cu ce votu voru luã reprezentantiã numitelor principãte la pertractãrile sãu la „schimbãrile de pareri," cum numesce press'a oficiõsa acum conferintiã, vomu putã scõ mai tardiu. Preste totu pâna acum despre tãta conferintiã nu transpare in publicu nimicu altu-ceva decâtu numai formalitãti obicinuite la intãniri de diplomati.

Din Constantinopole ne aduce telegrafulu de doue dile incõce sciri, cari prevestescu ca situatiunea devine din di in di mai resbelnicã. Marele veziru Mahmud pasiã se diceã intr'o telegramã dela 11 este scõsu din inãltulu seu postu si inlocuitu prin Hussein Avni pasiã, unu barbatu cu dispositiuni resbelice. Eri sosã din Constantinopole alta telegramã, care in esentia nu schimbã intru nimicã situatiunea. Dupã acãst'a din urma s'a pusu in inãltulu postu de mare veziru Mehemet Rujdi pasiã, Hussein Avni pasiã este denumitu ministru de res-

*) Vedi revistã polit.

*) Publicãndu si acestu pretiuulu articulu, promisiunea facutã in nrulu trecutã o vomu impliniã alta-data. R.

Press'a Ungariei.

belu si Abni pasi'a generalissimu preste tóte trupele imperiului otomanu. Chiamarea lui Hussein Avni pasi'a intaresce temerea erumperei resbelului intre Turci'a si Serbi'a; erumperea resbelului intre Turci'a si Muntenegru o intaresce mutarea cuartirului generalu turcescu dela Scutari la Podgoritza lângă fruntari'a Muntenegrului.

Serbi'a inarméza si acum din tóte puterile si totu asiá facu si turcii in apropierea Serbiei.

Redif Veli pasi'a a chiamatu sub stéguri pre toti redifi din Vilaletulu Bosniei si a concentratu pre toti basibozucii in sandjacuri.

Serbiu punu cetatea Alexinatu, carea este in fatia cetátiei Nisch, unde suntu concentrate trupe considerabile turcesci, in stare de aparare. In Alexinatu si in apropiere suntu asediate 80 de tunuri serbesci. Pre lini'a Timocului si a Drinei se construiescu baterii de aparare. Lucrările se facu cu o graba de pare ca resbelulu are sa se incépa in óra cea mai de aprópe.

Dupa W. Tagblatt au sositu la Antivári dóue corvete turcesci, o siaplupa cu tunuri si unu vaporu de transport. Aceste aducu pre tóta septamán'a de dóue ori câte o trupa de 800—1200 turci si munitiune. Castrolu dintre Scutari si Podgoritza cuprinde pâna acum la 20,000 ostasi. In tempulu celu mai de aprópe se voru stabili pre marea dela Scutari baterie innotátore.

Miscarea revolutiunara a inceputu a luá dimensiuni si in launtrulu Turciei. Asiá se telegraféza din Aten'a la „Times“, ca din Bulgari'a s'a intinsu revolutiunea pâna la muntii Rhodope (Dospada dagh) in Rumelia. Pórt'a tramite tóte trupele disponibile la Adrianopole. Pre insul'a Cret'a este ferberea mare; se astépta in tóta diu'a erumperea unei revolte.

Intemplantarea dela Salonici a provocatu o neintrerupta corespondintia telegrafica intre cabinete. Tóte puterile suntu invoite de a pretinde o satisfactiune cátu se póte de mare dela guvernulu turcescu. In portulu dela Salonici sosescu din tóte pârtile fregate impenate cu tunuri, cari voru remané acolo pâna se va dá satisfactiunea.

Faim'a respandita de turci, ca jun'a bulgara carea a datu ansa la funestulu incidentu, a vrutu sa tréca la mahomedanismu, se descopere ca este falsa. Din contra, jun'a bulgara a fostu silita de turci sa tréca la mahomedanismu; iéra consului, francesu si germanu, nu se dúsera, ci fura dusi de turci intr'o mosiee turcesca si omoriti de plebea fanaticá turcesca.

Idea de o interventiuone armata in Turci'a apare cu fia care di mai puternica, numai sub forme diverse. Intr'o telegrama din Berlinu dela 11 Maiu se dice, ca cu invoirea puteriloru mari si pre spesele puteriloru, va intreveni Austri'a. Alte sciri sustienu ca va intreveni Austri'a dimpreuna cu Itali'a. In fine alte sustienu ca numai Itali'a singura cá putere cu totulu neinteresata.

In Romani'a s'a compusu ministeriulu celu nou in modulu urmatóriu: Man. Cost. Iepureanu ministru pres. si de comerciu, agricultura si de afaceri publice, Vernescu de interne, Cogalniceanu de esterne, Ioanu Brateanu de finantie, Georgiu Chitiu de culte si instructiune publica, Ferechide de justitia, colon. Slaniceanu de resbelu. Punctele esentiali ale programei acestui ministeriu de coalitiune, dupa cum le aflámu in press'a straina suntu: in afara politica pacifica si respectarea tratateloru internatiunale; in laintru pastrare, ordine, dreptate si imbunatátirea sortiei poporului ruralu.

De curendu fói'a oficiale „Budapesti Közlöny“ a publicatu o statistica despre press'a periodica a Ungariei. „Ellenör“ folosindu-se de datele inesacte din acést'a statistica tendentiósa, se ostenesce a dovedí lumei cu cifre, ca maghiarii au o vitalitate mai intensiva si o cultura cu multu mai superióra, decâtu cele-lalte natiunalitati de pre teritoriulu Corónei unguresci. Pretentiosulu oficiosu — abstragendu inesactitatea dateloru, la cari se provoca — se face a uitá remarcabilulu momentu etnologicu, ca natiunalitatiile din Ungari'a suntu ramicári considerabile din trupine ce jacu afara de teritoriulu statului ungurescu, prin urmare la dejudecarea gradului de cultura alu unui poporu servesce punctulu de vedere etnograficu, iér' nu celu politicu. Natiunalitatiile din Ungari'a au elemente inrudite in alte pârti europene, pre cându maghiarii suntu singuri pre lumea lui Ddiu, deci judecat'a organului inspiratu de idealulu maghiarismului, incátu pentru natiunalitati, e fórte unilateralu.

Déca mai adaugemu, ca cele mai multe foi maghiare suntu subventionate de statu, care monopoliséza instructiunea publica in defavorulu natiunalitatiloru, contr'a legeri de natiunalitate, cu scopu de a le absorbi in natiunea magiara, atunci conclusiunea ce o face amintitulu organu, nu e prea favorabila nici maghiariloru. Dupa aceste observatiuni sa ascultámu pre „Ellenör“ si sa vedemu, cum infatisiéza deasulu pre natiunalitati si in deosebi pre noi romanii din Ungari'a inaintea opiniunei publice a Europei. Elu resonéza astfelu:

„Déca cine-va a cetitu istori'a lui Cozsehubas si a consumatu destulu si din productele statistice ale literaturerei sasesci, si a gustatu si cuventárele dietali ale dlui Polit, va puté usioru sa créda ca esistintia maghiariloru in Ungari'a e chiaru numai umbr'a unei aparentie. Cum aru si puté fi de alta opiniune? Remasitiile ce se stingu ale aceloru cete semi-selbatege, pre cari acei domni au bunatatea de a le mai concede inca maghiarului, necultur'a si absorptiunea perfecta, in care densii ni infatisiéza ras'a nóstra, abia potu sa dea alta icóna despre noi. Unde dámu preste unu serbu, devenimu serbi, valachulu ne valachiséza, slovaculu face din noi slovaci, pre cându germanisatiunea absorbe tóte prin cultur'a ei contopitóre. Noi suntemu minoritatea pigmeica a tieriei, care se preface in nimicu, si elementele progresului si ale vietiei in Ungari'a suntu natiunalitatiile.

Pána aci interesant'a literatura si statistica.

Dara fói'a oficiale unguresca n'a crutiatu ostenéla si a compusu pre basea dateloru demne de credintia o statistica mica despre acea cultura si pustietate, in care au cadiutu maghiarii din Ungari'a, adeca statistic'a pressei periodice unguresci, din care se póte judecá mai fundamentalu decadint'a unei natiuni, decâtu de esemplu din consumulu de sapunu.

Dupa aceste date demne de credintia aparu in Ungari'a cu Croati'a impreuna 325 diuare si foi periodice in tóte limbele. Dintre aceste 194 suntu scrise in limb'a maghiara, 131 in alte limbi. Cea mai forte pressa periodica dupa cea unguresca e cea germána, care are 72 organe. Apoi nu mai vine nimicu, si dupa acést'a urméza cultur'a croata cu 17 organe, cea slovacu cu 13, cea valachica cu 12 si cea serbesca cu 10. Organele ce aparu in dóue limbi (in limb'a maghiara si inca intr'un'a), mai departe in limb'a italiana si evreica, laolalta 7 rotundiescu numerulu.

Sementii'a maghiara barbara, degenerata si selbatacita, are asiá dara pre de dóue óri si diumetate mai multe organe decâtu cea germána,

aprópe de dóuedieci de ori mai multe decâtu cea slovacu si pe de 12 ori mai multe decâtu cea croata. Déca aducemu pres'a periodica in raportu cu forti'a numerica a sementiiloru, starea nóstra in comparatiune cu a natiuniloru nu e mai nefavorabila. Pre cându pre 6 (?) milióne maghiari se vinu 194 diuare, prin urmare pre câte 31,000 suflete unulu, locuitorimea germána are 72 diuare séu la 34,000 suflete unu diuare. Ce pledéza dara in favorulu germaniloru! Terugulu celu mare, care sta deschisu foiloru germane din afara din patrie, consumentii cei multi din patrie. Asiá de esemplu dintre toti prenumerantii lui „Pest. Lloyd“ diumetate facu pre acelu publicu cetitoriu, care vorbesce unguresce, semtiesce unguresce, bá chiaru si viséza unguresce, dara care la cafa négra ceresi o fóia germána ceea ce e unu morbu natiunalu ereditaru. Colo e Teresiopolea, dara sa nu vorbimu despre acést'a. O fóia se vine pre câte 50,000 serbi, pre câte 117,000 croati pre câte 120,000 slovaci si pre câte 200,000 valachi. Cum se vede de aici, proportiunea pentru serbi e surprindietoriu favorabila si desperata pentru valachi. Dara amendóne aceste sementii traiescu cam in asemene relatiuni, ele au in vecinatate masse mari, cu cari suntu inrudite prin limba. Cá chiarificare póte servi numai unic'a supositiune, ca cercurile cultivate si sanatóse din Valachi'a nu cumpéra productele pressei revoltátore a valachiloru, precându „Zastava“ lui Mileticiu se vinde in Belgradu cu miele de esemplarie.

Sa mergemu mai departe. Datele demne de credintia din „Budapesti Közlöny“ ni mai arata o alta oglinda, in care se póte privi maghiarulu cu consciintia de sine si din care póte sa traga si câte o invetiatura placuta.

Intre cele 325 diuare si foi periodice ce aparu in Ungari'a cu Croati'a, 151 suntu politice, 21 beletristice, 139 foi de specialitate si 14 foi umoristice. Proportiuone batatóre ni arata grup'a foiloru de specialitate. Aici stau 92 foi maghiare in fatia cu 20 germáne, 11 croate, 6 slovace, 4 valachice si numai 2 serbesci. Dintre tóte foile de specialitate, aceste termometre adeverate ale culturai serióse sciintifice, se vinu asiá dara numai 47 pre limbele nemaghiare. La foile beletristice proportiunea ce e dreptu e mai favorabila pentru natiunalitati, dara cu tóte aceste dintre foile ce aparu se vinu numai diumetate pre limbele straine asiá ca numai limb'a germána singura partecipa la numeru cu 5, pre cându pre serbi se vinu 3, pre croati 2, valachulu are un'a, solvaculu nici un'a, ceea e de totu caracteristicu pentru missiunea fostei Matitia, care promová literatur'a si cultur'a. Sementii'a maghiara are 10 foi in literatur'a frumósa. Dar' Matiti'a slovacu, care nu potú créa nici macaru o unica fóia beletristica, se ingrigiá cu unu zelu batatoriu de desvoltarea literaturai politice, slovaci au 6 foi politice, unu asemenea zelu arata reuniunile de cultura si miscárele románe, cari de asemenea au produsu lângă o fóia beletristica 6 foi politice. Serbiu au 4 foi politice, croatii 3, germanii 42; in fatia cu acestea stau 87 maghiare, prin urmare cu 23 mai multu decâtu tóte laolalta. La foile umoristice e notoricu, ca poporulu maghiaru are câte au si germanii, adeca 5. Acést'a se esplica prin gunoiulu imputitu alu stixeloru ce prospera in Teresiopole, spre rusinea elementului jidovescu din capitala.

Dara si in cultur'a ramuriloru sengerateci din press'a periodica domnesce pentru elementulu magiaru proportiunea cea mai favorabila, pentru ca cea mai drépta, ceea ce e unu semnu caracteristicu de desvoltare firésca. Cum se vede din cele de susu, din cele 194 foi magiare cele mai multe

suntu foi de specialitate, 92; apoi urméza politic'a cu 87 organe, literatur'a cu 10, umorulu cu 5. Dara din cele 72 foi ale germániloru numai 20 suntu foi de specialitate si mai multu de dóue pârti suntu foi politice, 42; in literatur'a beletristica press'a germana aréta o proportiune mai favorabila, avendu 5 foi beletr. in fatia cu 10 foi magiare; séu, dintre foile ce aparu in limb'a germána totu a 14 fóia, dara dintre cele unguresci numai a 19 se tiene de literatur'a beletristica. (Este o aparentia specifica, ca legiuone foiloru beletristice germane din afara nu sugrama foile beletristice interne ale germaniloru, dara impedece sporirea foiloru beletristice magiare.) O proportiune nesanatósa aréta sengeratecele ramuri ale pressei periodice slovace si valachice. Dintre cele 13 foi slovace, 12 valachice diumetate suntu politice si precându slovaci nu au nice o fóia beletristica, romanii au 4 foi de specialitate. Croatii si-au impartitu productele loru literare de putiena insemnatate intieptiesce; din 17 foi numai 3 suntu politice, pre cându ei au 11 foi de specialitate si 2 foi din literatur'a frumósa.

Dara numerulu foiloru inca nu decide; multe foi cari se tereia de pre o di pre alt'a suntu numai o economia slaba.

In numerulu esemplareloru ce se afla in comunicatiune cautámu noi mesur'a cea adeverata. Si cautandu-o aici vomu aflá, ca cele 194 foi magiare (desconsiderámu numerulu nehotaritu alu prenumerantiloru locali) vinu in circulatiune pre anu 11,086,825 esemplare; cele 72 foi germáne cu 5,826,911 es.; cele 17 foi croate cu 632,136 es.; cele 13 slovace cu 292,362 es.; cele 12 valachice cu 325,314 si in fine cele 10 serbesci cu 403,749 esemplare. Séu: Pe fia-care fóia ce apare in limb'a magiara se vinu pe anu in diametru 58,000 esemplarie puse in circulatiune, pe fia-care fóia germána 80,000, pe fia-care fóia croata 36,000, pe fia-care fóia slovacu 22,000, pe fia-care fóia serbesca 40,000, pe fia-care fóia valachica 27,000 esempl. puse in circulatiune, si aici nu s'a luat in consideratiune numerulu nedeterminabilu alu prenumerantiloru locali la nici un'a. Deci proportiunea e si aici favorabila pentru press'a periodica magiara in comparatiune cu a ori si cárei alta natiunalitati, afara de cea germána (unde numerulu neproportionatu alu foiloru de di face o mare deosebire.) Déca vomu luá inse la olalta intrég'a pressa periodica nemaghiara, vomu aflá, ca acést'a póte sa sustiena cele 124 foi ale ei numai in 7,484,441 esemplarie in circulatiune, precându cele 194 foi magiare suntu respandite in 11,086,825 esemplare.

Séu, poporulu magiaru, care numera 6 milióne, i trebuie cu 70 foi, si 3,602,384 esemplarie mai multu decâtu mass'a de 9 milióne a sementiei croate, serbesci, germane, slovace si valachice, cari traiescu in tóte tierile imperatiei unguresci.

Deci natiunea magiara totu trebuie ca se desvólta progresivu in Ungari'a, ca i cresce cultur'a si puterea, de-si paserile cele multe de mórte si vrabile nerusinate ni croncanescu si ciripescu decandint'a nóstra.

„Pre acestu terenu totu noi suntemu inca domni, cum amu fostu mai inainte.“

Rusi'a si cestiunea orientala.

Diuariulu „Neue Freie Presse“ dela 27 Aprile st. n. publica sub acestu titlu o corespondintia din Londr'a, din care estragemu urmatórele:

„Reformele comitelui Andrassy si participarea preponderanta a Rusiei in aliánt'a puteriloru nordice in privint'a tratáriloru asup'a cestiunei Erzegovinei au trebuitu sa puna pre

multi in uimire, abatandu din calea lor mai alesu pre cei cari nu cunoscu in deajunsu firele politice rusesci. Déca amu apretia cestiunea numai dupa comunicatele diarelor oficiale din Petersburg, amu puté fi pré usioru indusi in eróre de a crede ca Rusi'a aru fi renunciatu la ideile sele panslaviste cu privire la mostenirea imperiului otomanu. Dar' combinandu faptele istorice cu evenemintele actuale din Rusi'a, vomu aflá fára multa ostenéla chei'a atitudinei sele in cestiunea orientale.

„La anulu 1853, imediatu dupa tramiterea principelui Mencikoff la Constantinopole, Pórt'a otomana refusandu implinirea pretensiunilor rusesci, tiarulu Nicolae a convocat la Petersburg unu consiliu compusu din tóte somitátile imperiale, intre cari erá fatia si maresialulu de câmpu principele Paskiewici, pentru a delibera asupr'a necesitáti unui resbelu. Astufeliu tiarulu, ascultandu parerea fiacáru membru, s'a adresatu in urma cátra locotiitorulu Poloniei, invitandu-lu de a-si espune fára nici o reserva opiniunea sea. Respunsulu befranului maresialu a fostu cátu se póte de precisu.

„Dupa ce resbelulu a devenitu inevitabilu, dise maresialulu, amu sa me esprimu puru si simplu numai asupr'a conditiunilor lui, cáci déca Majestatea Vóstra m'ati fi intrebatu inainte de a tramite la Constantinopole pe principele Mencikoff, atunci V'asi fi respunsu urmatóarele: Turci'a jacendu pe patulu mortii, gasescu de prisosu spre a-i precipitá mórtea, ci sa o lasámu cá sa se sferiéscá prin ea insesi, rósa de propriele sele ráni interióre, mistuita petecu cu petecu. In locu de a o atacá pre fatia, mai bine sa-i fimu amici si protectori, cáci amici'a nóstra 'i va insulfá incredere si securantia si astfeliu dens'a nu va incetá cu desastrós'a sea administratiunea asupr'a provinciilor crestine, cari apoi se voru vedé silite de a protestá prin o revolutiune. Prin urmare noi fiindu inruditi cu raialele prin aceea si origine si religiune, sa le manifestámu simpatiele nóstre prin necontenite subventiuni de bani. Aceste subventiuni suntu indestulatóre a le atrage atentiunea asupr'a ingrigirilor nóstre; nu suntu inse de ajunsu pentru a le proclamá si perfect'a loru independintia; astfeliu celu mai potrivit mijlocu pentru a ajunge la scopulu nostru este sa despartim provinciile slave de Turci'a sub titlu de principate vasale, silindu-ne in acel'asi tempu de a ne intinde si de a ne asigurá din ce in ce mai multu influintia nóstra in Asi'a mica. Cu modulu acest'a noi vomu intrá in Constantinopole prin pártile asiatiche, pre cându aliatii nostri naturali, slavii, voru strabate in Stambul prin pártile europene, si astfeliu deslegarea cestiunei orientale va deveni apoi numai o simpla cestiune de tempu. Dar' de vreme ce resbelulu nu se mai póte inlaturá, astfeliu suntu de parere cá inainte de tóte acestu resbelu sa se declare Austriei. Inainte de a porni ostirile nóstre in contr'a Turciei, lasati-me sa ocupu Vien'a, cá de aci sa taiu nodulu gordianu. Doborirea si desmembrarea Austriei trebuie se premerga acelei'a a Turciei.“

Acésta parere a principelui Paskiewici nu s'a urmatu din cauza ca erá pré târdiu: inse ea n'a incetatu nici odata de a serví de norma pentru diplomati'a rusésca. „Rusi'a se reculege,“ dise intr'un'a din dile principele Gorciakoff, dupa resbelulu Crimeiei, si acésta reculegere i-a oferitu tempulu materialu de a pune in lucrare, cu óre-cari neinsemnate modificári, planulu fericitului Paskiewici, menagiádu si desvoltádu ideiele panslaviste si ruso-file la toti slavii din provincie apartinetóre imperiilor austriacu si otomanu. Dupa ce Rusi'a a instituitu in tóte capitalele si

centrele provinciilor slave consulatate si vice-consulatate rusesci, a respánditu pretudindeni o dróia de tineri crescuti in Rusi'a cá invetiatori prin tóte orasiile si satele Bulgariei, Traciei, Macedoniei, Serbiei, Bosniei-vechia si Erzegovinei, cari 'si implinescu cu fidelitate misiunea lor de propaganda rusésca. Din acestu punctu de vedere ministeriulu afacerilor straine a infintiatu si sustiene dóue scoli centrale pentru crescerea misionarilor rusesci si anume un'a pentru baieti in Nikolajeff, suptu conducerea dlui Minkoff, si alt'a pentru fete in Kiew, suptu directiunea grefinei Lewaschon.

Asemenea guvernulu rusescu a infintiatu mai multe societáti de binefacere, cari suptu form'a filantropiei desvóltá o activitate neobosita, agítádu si inlesnindu propagand'a misionarilor respánditi prin provincie slave ale Austriei si Turciei.

Diplomati'a rusésca in acelasi tempu nu incetéza de a pune in lucrare intru tóte parerile fericitului Paskiewici cu privire si la Asi'a mica. Dupa ce a cuceritu caucasulu, s'a grabitu de a pune piciorulu in pasalicurile Trapezunt'a si Erzerum, coplesindu-le cu emisari, cari in vr'o cáti-va ani au obtinutu dóue straluce rezultate. Si fiindu-ca litoralele Trapezuntelii suntu locuite mai cu séma de greci, cari intr'o di potu fi ostili cuceririlor moscovite, astu-feliu autoritátile din caucasu i-au invitatu pentru a se asediá acolo, promitiendu-le pamentu, scutiri de contributiuni si alte avantagie, numai pentru cá se curetie acestu timentu alu Asiei mici de unu elementu ce póte se impedece cuceririle moscovite.

„Astu-feliu esaminádu afacerile din Bosni'a si Erzegovin'a, nu ne mai putemu indoí ca program'a maresialelui Paskiewici n'aru fi pusa in lucrare cu cea mai mare esactitate. E adevératu ca Rusi'a s'a alaturatu la Germani'a si Austri'a spriginindu reformele comitelui Andrassy si propunendu Serbiei si Muntenegrului de a nu interveni; inse nu e mai putieniu adevératu ca pre suptu mána ajutu din tóte puterile sele insurectiunea. Comitetele din Petersburg si Moscov'a emitu necontenitu liste de suptscriptiune in beneficiululu insurgentiloru si in tóte bisericile chiaru se aduna cu discurile considerabile sume pentru bosniaci si erzegovini, ier' diarele agítéza neincetatu in contr'a Turciei, îndemnádu pre toti slavii de a se inrolá intre insurgenti. Ei bine, ce insemnéza tóte acestea? Nimicu altu de cátu ca politic'a rusésca nu s'a schimbatu de locu, si ca numai in aparintia se vede a fi modificata, cáci in fondu Rusi'a merge inainte pre terenulu seu rusificatoriu. Acum ea se face a luá o facia compatimitóre si amicale in privint'a Turciei; inse cine se póte incelá despre scopulu acestei tiente, care numai agravéza ból'a omului moribundu precipitádu-i ór'a mortiei?“

Starea

„Fondulu pentru infintiarea unei scóle románe de fetitie in Clusiu.“

Dela ultimulu ratiociniu despre starea fondului nostru, publicatu in nr. 20 din Martin 1875 alu „Federatiunei,“ pána in presente avemu se comunicámu publiculu imbucuratoriulu faptu, castatutele fondului cestiunatu, alaturate aice spre publicare, in fine se aprobara de cátra reg. ministeriulu de interne cu nr. 57001 din 22 Novembre 1875. In cosecinti'a acestui'a adunarea generale conchiamata, cum se sci, pre 1/13 Ianuariu 1876 constituí definitivu comitetulu fondului, reelegádu de presiedinte pre d. Alesandru Lazaru, de notariu pre d. Dr. Greg. Silasi, de cassariu pre d. Laz. Baldi, de membri pre dd. Lad. Vaida, Gabr. Popu, Bas. Rosiescu, Leont. Popu, Ioane Petranu; la care numeru vine a

se adauge unu membru tramitendu din gremiulu junimeii rom. universitare de aice, carea in chipu de recunoscintia pentru ide'a si iniciativ'a salutarii întreprinderi fú din partea befranilor invitata a participá estu modu la administrarea ulterióre a fondului.

Totu cu ocasiunea memoráti adunári generali se esaminá si ratiociniulu casariulu, carele afládu-se in ordine, dlui cassariu Lazaru Baldi i se dede absolutoriu pre tempulu trecut. Ratiociniulu arata, ca pre cându in Februariu a. tr. fondulu avé cu totulu 1080 fl. (un'a miia optuieci de fl.) 19 cr. v. a., acelasi in presente posiede, dupa sutragerea speselor de 2 fl. 20 cr. pre intregu a. tr. 1362 (un'a miia trei sute siesedeci si doi fl.) 33 cr. v. a. Anume un'a actie de ale „Albinei“ 100 fl. dóue actie de ale „Transilv.“ solvite cáte cu 70 fl., la olalta 140 fl., un'a actie de ale „Gradinei de copii“ din Clusiu 50 fl., un'a obligatiune de desarcinarea pamentului Transilv. 50 fl., in patru contracte 701 fl. 90 cr. dati imprumutu prelángá intabuiare, in cas'a de pastrare de aice 174 fl. 3 cr. la cassariu 40 cr., un'a obligatiune de statu (promisa de pré rev. d. protopopu alu Clusiuului Gabriele Popu) 100 fl., dóue obligatiuni private 46 fl. Asiá dara resulta unu crescamentu de 282 fl. 14 cr., cu care fondulu se mari in anulu espiratu.

Crescamentulu provine parte din interese dupa capitalu, parte din trei donatiuni marinimóse: un'a facuta de reverendissimulu d. canonicu Constantinu Pappalvi, carele binevoí a ne tramite 15 fl. in favórea întreprinderi; alt'a de „Asociat. romána transilv.“, cursa din sum'a de 100 fl. votata pre séma-ne de cátra adunarea gen. din Regínu ne licidá prim'a rata semestrale in 50 fl.; a trei'a de d. advocatu in Clusiu Ioanu Petranu, carele in pré cunoscutulu seu zelu adevératu romanescu indata dupa aprobarea statutelor grabi a intrá in sirulu membriloru fundatori ai scólei nóstre proiectate, depunendu sum'a de 100 fl. in preamintitele: un'a actiune de ale „Gradinei de copii,“ valorátoria 50 fl. si un'a obligatiune de desarcinarea pam. transilv. iérasu 50 fl.

Comitetulu aducendu aceste la cunoscenti'a publiculu nostru, 'si implinescu un'a din cele mai placute datorintie, rostindu laudatiloru binefacatori marinimosi cea mai cordiale si mai ferbinte a sea multiamita. Faca ceriulu, cá profumulu sacrificiului loru sa se respandéscá pre unde numai respira unu romanu aerulu celu liberu si santu alu lui Ddiu; cá sacrificiulu loru se stremure pre dieci, sute si mie la asemeni sacrefice bine primite inaintea lui Ddiu si a ómeniloru! Faca ceriulu, cá acést'a progresare, de-si incetinela, dara sigura a fondului nostru sa ne insulfá tuturoru incredere in fortiele nóstre proprie, cari prelángá perseverantia barbatéscá in urma ne voru duce de siguru la victori'a causei sante si juste natiunali romane, numai unirea si buna intelegerea dintre noi sa nu ne lipséscá!

Din siedinti'a comitetului „fond. pentru infintiarea unei scóle rom. de fetitie in Clusiu“, tinenta in 2 Apr. 1876.

Ales. Lazaru, Dr. Greg. Silasi, presied. notariu.

Lazaru Baldi, cassariu.

(Statutele voru urmá.)

Varietáti.

* Inal. Sea imp. archiducele Wilhelm sosése astádu aici spre inspectiunea artileriei.

* Renumitulu istoricu si barbatu de statu alu Cehiloru, Palaczky este reu bolnavu. Preste scurtu tempu implinescu 78 de ani.

* Veteranulu profesorulu alu colegiului din Aiudu, Antoniu Vain'a a muritu in 7 Maiu dupa o scurta suferintia de patru dile, de aprindere de plumáni. A fostu de 72 ani si a ocupatu catedr'a de profesorulu 47 de ani.

* Maresialulu de Moltke ucisu de unu diuaru. — Feldmaresialulu Moltke ce e in acestu momentu la Rom'a, a fostu ucisu acum cáte-va dile in Scoti'a. Din fericire erá acést'a numai intr'unu diuaru din Scoti'a si printr'o litera omisa. O telegrama expediata din Rom'a cátra disulu diuaru 'i anuntiasé ca celebrulu strategistu prandise la principele Humbert. Faptulu erá esactu, dar' pre cale cuventulu „dined“ 'si perduse pe n, ceea ce transformase pre agreabilulu „dined“ (pranditu) in unu fórté desagregabilu „diedu“ (decedatu). Diuaristulu scotianu, ce consacrase defunctulu unu articulu necrologicu plinu de emotiune, naturalmente si-a rectificatu informatiunile inse remane constatatu ca o litera ce se indepartéza dela postulu seu póte causá multe nenorociri.

* Pap'a Piu IX a serbatu ieri a 84-a di natala. Se scrie ca in Rom'a pregatescu cercurile clericale festivítati mari pentru diu'a de 13 Maiu n.

* Senonevero... Lui „Westung. Grenzbote“ i se scrie din Vien'a urmatóarele:

Articulu din „N. A. Ztg.“ si planuit'a calatoria a lui Andrassy la Berlinu m'a induplecatu a vorbí cu unu barbatu de statu rusescu. Ungari'a, diseiu, va întrebuintá tóte mijlócele legali spre a se ópune unei interventii armate, carea nu póte avé in cele din urma altu resultatu, decátu condominiulu celu renumitu de odinóira, in Schleswig-Holstein.

La aceste respunde barbatulu de statu rusescu:

„Ungurii suntu fórté intipulti. Ei credu ca suntu in stare a dá directiune in politic'a européna. Déjá acum cu ocasiunea negociárilor cu Austri'a si-au atrasu ungerii desaprobarea Europei civilizate 'si perdura si restulu celu din urma de simpatia. Cetesce dl'a numai foile europene si chiaru si „Perseveranza“ italiana, care pána acum erá ungerofila, si vedi ce dicu ele. Ungurii n'au nici o idea despre pusestiunea loru in cadrulu monarchiei austriace si fatia de puterile europene. Déca Vien'a si puterile europene voru aflá de bine sa intrevina si voru concrede lucrulu Austriei — atunci asiá se va si intemplá, apoi le place ungeriloru ori nu le place.“

La întrebarea cine va purtá spesele întrevenirei mi s'a respunsu:

„Ungurii de siguru nu — pentru ca ei n'au obiceiulu sa platéscá.“

Dlu Tisza a vorbitu in anulu trecut unu cuventu mare: „Fára de invoirea guvernului ungerescu nu va pleca nici unu soldatu austro-ungerescu.“ Me rogu asemenati cuvintele aceste cu cele de mai susu.

Sfersitului conversatiunii acéstei'a a fostu:

„Prestigiulu ungeriloru da indereptu, de cându s'a observatu ca ei suntu egoisti, dara nu barbatu de statu. Dlu de Andrassy va fi silitu a lucrá dupa comand'a Europei, nu inse dupa dorintiele speciale ale ungeriloru.“

* Cea mai vechia charta a Ungariei. Lui „Hon“ scrie Florianu Rómer, ca in despartimentulu istoricu este o carta xilografata, care pórtá titlulu: „Tabul'a Hungariae ad quator latera per Lazarum quondam Thomae Stregonien. Cardin. Secretarium virum expertum congesta, Georgio Tanstet et Colliticio.... Anno 1553.“

* Statistica. — Dupa datele provisorie a ultimulu recensimentu popularu din Germani'a populatiunea monarchiei prusiane se radica la 25,700,000 suflete. La 1871 atingea citr'a de 24,600,000 suflete in cifre rotunde. Deci de atunci a fostu o crescere de 1,000,000 suflete séu 4%. Cea mai mare crescere a fostu la Berlinu, adeca de 17%.

* „Kelet“ din Clusiu spune ca presiedentulu dela tribunalulu din Aiudu Alessandru Halmagyi este permutatú in aceea si cualitate la Sabiu.

*** Contribuire.** Comunele noastre în cea mai mare parte înca au contribuit ajutându-le celor esundati în Budapesta, asiã au contribuit d. e. comun'a Rasinari 57 fl. si comun'a Salisce 20 fl. pentru scopulu acest'a.

*** Urmãrile legii de venatu.** Ni se spune, ca în comun'a Porcesci au casinat lupii în iern'a trecuta multa dauna, dar' în septamãna ast'a au navalitu lupii cu o rapacitate ne mai pomenita asupr'a vite-loru comute si asupr'a cailoru, si în tempu de 6 zile au nimicit 11 capete de vite. Oamenii nu mai sunt în stare a-si aperi biete de furia acelu animale selbetece.

Astfelu au nimicit lupii unu juncu frumosu, rumpãndu si mâncãndu pãrtile dinapoi, pre cându bietulu juncu inca erã viu si numai cu mare cutesantia au potutu ómenii prefugã lupii, iera bietulu juncu, cá se nu mai chinuiesca, i detera lovitura de mila.

În comun'a Porcesci, de si se afla vre-o câte-va puscii, n'are nime biletu de venatu si astfelu în sensulu legii memorate nice nu se potu folosi de ele, fara póte chiaru spre a-si aparã vietã propria.

*** Locu vacantu de magistru postãlu.** În Sieic'a pre lini'a drumulu de feru între Sabiiu si Copsi'a este vacantu postulu de magistru de posta. Se cere depunerea unei cautiuni de 100 fl. bani gat'a. Emolumentele suntu 300 fl. unu pausialu de cancelaria si unu pausialu de vectura de 500 fl. Rugãrile se acceptã pãna la 29 Maiu c. n. de Directiunea posteloru reg. ung. din Sabiiu.

*** Nenorocire.** La mór'a de vaporu de lângã statiunea drumulu de feru dela Ocn'a Sabiiului s'a intemplat Mercuri urmatórea nenorocire. O fata din Sabiiu de vre-o 18 ani s'a apropiatu de o róta pré tare, róta i apuca hain'a si o trage si în vre-o câte-va momente a daraburit'o în intielesulu celu mai infioratoriu alu cuventulu.

*** Tergu de tiéra.** Ministrulu reg. ung. de agricultura, industria si comerciul a concesu comunei Borgo-Prundu din districtulu Naseudulu dreptulu de a avé de dóue ori pre anu, la 14 Aprile si 30 Octobre st. n. tergu de tiéra.

*** Diurnalistica.** Se faceuse mai de multu vorba de infiantia-rea unei foi nóue conservative în Clusiu, se intielege magiare. „Kel. N.“ asigura, ca foi'a acest'a va aparé la 1 Octobre a. c.

*** Societatea de lectura:** „Inocentiu M. Cleiniana“ a alumnilor dela facultatea teologica din Blasiu, are siedinti'a publica Miercuri în 17 Maiu st. n. a. c. la 5 óre postmeridiane în refectoriulu Semin. domesticu.

PROGRAM'A

este urmatórea:

1. „Invocarea Spiritulu santu“, prin corulu semin.
2. Deschiderea siedintiei.
3. „Vitalitatea gentei romane si trei Apostoli ai Romanilor (Samuilu Cleinu, Petru Maioru si Georgiu Sincal)“, discursu de Arseniu P. Bunea teol. an. IV, rostitu de autoriulu.
4. „Adi Dómne-i diu'a Ta“ poesia de Uhland - traducere, cantata de corulu vocale sub conducerea dlui magistru de musica Traianu Costãnde.
5. „Asecurarea progresulu în sciintie, cultura si civilisatiune se conditiuneza dela cultura intielesuale si morale“, disertatiune de Nicolau Latiu teol. an. III, cetita de autoriulu.
6. „Carnevalu de Veneti'a“ cu variatiuni de Ernst, esecutatu solo pre violina de dlui magistru de musica Traianu Costãnde acompaniatu de music'a instrumentala.

7. „Resunetu“ poesia de J. Vulcanu, declamata de Augustu Cosm'a teol. an. IV.

8. „Romanulu“ poesia de Georgiu Tautu, esecutata de corulu vocale dimpreuna cu music'a instrum.

9. „Femei'a si influenti'a ei asupr'a vietiei omenesci“ disertatiune de Alessandru Barbulesculescu teol. an. IV. cetita de autoriulu.

10. „Hor'a Severinulu“ potpourri de Wiest, esecutata pre violina de Emiliu Bardosi teol. an. I. acompaniatu de music'a instrum.

11. „Conservarea limbei romanesce pre lângã religiune“ disertatiune de Filipu Docolinu teol. an. III cetita de autoriulu.

12. „Plangerea mamei“ din opera Troubadour esecutata de music'a instrumentala sub conducerea dlui magistru de musica Traianu Costãnde.

13. „Adi nebulu, mane cu minte“ poesia satirica de G. Sionu declamata de Romulu S. Orbeanu teol. an. II.

14. „Romanu verde“ poesia de V. Alessandri cantata de corulu vocale.

15. Includerea.

16. „Destépta-te romane“ mersu nationale esecutatu de corulu vocale dimpreuna cu music'a instrumentala.

*** Intemplarea între pescarii din Turdasiiu si Spiniu,** despre care luaramu notitia în nrulu trecut s'a petrecutu dupa foile locale nemtiesci de aici astfelu: Doi tierani din Turdasiiu voiau sa pescuiesca în Muresiu. Cându erau în apropiarea Rapoltulu mare li s'au acatiatu rociulu si pre cându umblã sa-lu desacatie venira doi tierani din Spiniu într'o luntre la turdasiani si dupa ce i-a invinuat ca fura pesci i-au provocatu sa vina la tiermure. Turdasiani au datu ascultare provocãrei si din partele provocara si ei pre spineni sa mérga cu densii în satu si acolo sa chiarifice lucrulu. Spinenii inse nu voira sa scie nimic'a de mergerea în comun'a Spinulu si disera sa astepte la tiermure pentru ca are sa sosésca acolo notariulu comunalu. A trecut înse multu tempu fara sa sosésca notariulu. Unulu dintre cei din Turdasiiu si perde rabdarea si voiesce sa plece. Abiã a facutu trei pasi si unulu dintre spineni, care avé pusc'a la sine a descarcatu pusc'a în turdasianulu ce plecase. Turdasianulu a ramasu numai decâtu mortu. La obductiune s'au gasitu 11 halice în trupulu mortulu.

*** O nóua planeta.** O nóua planeta mica a fostu descoperita la observatoriulu din Parisu de d. Prosper Henry în nóptea de 21 Aprilie trecut. Acest'a este a 162-a din grupa; ea se afla în constelatiunea Virginei.

*** Espositiunea universala la Parisu în 1878.** — Jurnalulu oficialu alu Franciei a anuntiatu ca în anulu 1878 Maiu 1, se va deschide la Parisu o espositiune universala de producte agricole si industriale. În urm'a nenorociloru cari au bantuitu Franci'a, a cheltueliloru nepomenite ce i-a impusu consecintiele invingerei, lumea a ramasu uimita aundindu despre deschiderea unei espositiuni universale la Parisu. Pres'a européna, chiaru cea mai putienu simpatica Franciei, aplauda si admira puterea natiunei francese. Adeverulu este ca nu scimu care natiune aru fi trecut prin incercãrile nenorocite prin cari a trecut poporulu francesu în cei din urma cincii ani, aru fi potutu sa se radice atâtu de curendu si cu atât'a vigóre cá sa faca sa se uite momentan'a sea cadere.

Déca ne amu hotari a luã parte la espositiunea din Vien'a, nu mai este indoiéla ca trebuie se luãmu parte la cea din Parisu; totulu ne obliga la

acést'a; inse pentru ca espositiunile au si ele scopulu loru practic, la care trebuie se tinda tóta lumea si în specialu natiuni mici cá noi, trebuie cá de asta-data, avendu esperimenti'a trecutulu, sa procedãmu mai de tempuriu si mai natiunalu Celu dintãiu lucru care este de facutu, dupa noi, aru fi numirea comisiunei speciale pentru pregatirea espositiunei romãne, comisiune compusa de câti-va barbati competenti, cu cunoscintie despre ce este o espositiune. Acest'a comisiune, dupa ce aru stabili unu programu, s'aru pune în contactu cu tóte judetiele si aru stringe treptatu, fara objectele ce se voru crede de civintia ca trebuiescu tramise la Parisu. Astfelu au facutu si facu tóte natiunile; în tóte tierile esista comisiuni cá si permanente insarcinate cu pregatirea espositiuniloru universale. Si cându dicemu comisiune, fia bine intielesu ca intielegemu barbati activi, cari sa lucreze prin ei insisi, se ia respunderea fapteloru, iera nu câti-va insi, cari dupa câte-va intruniri silite, sa se scape de sarcina delegandu pre unulu dintre densii, fia competentu fia necompetentu, si care la sfersitu în pripa, în fug'a mare, alérge si stringe ce póte, pune în ladi si pornesce la locul destinatu. Nu asiã se facu espositiunile; si déca dorimu si noi a ne tiené de lume, apoi sa lucrãm, sa procedãmu cá lumea ceea-lalta. Urmãndu acest'a cale vomu avé dóue avantagie: întâiu ca vomu cheltu multu mai putienu; alu doile vomu face ce-va natiunalu. Vomu reveni.

(„Revist'a sciint.“)

*** Espositiunea dela Parisu din 1878.** Loculu pentru Espositiunea universala din 1878 este alesu. Comisiunea speciala, intrunindu-se sub presiedinti'a ministrulu lucrãrilor publice si a comerciulu, a decisu cá espositiunea sa aiba locu în câmpulu lui Marte si pe Trocadero. Unu podu acoperitu, aruncatu pe Sen'a, va reuni cele dóue ramuri.

*** Populatiunea mai multoru orasie mari din Statele-Unite.** În ultimulu recensimentu alu populatiunei din Statele-Unite se gasescu urmatórele cifre: New-York, 1,060,000 locuitori; Filadelfi'a, 800,000; Brooklyn, 507,000; St.-Luis, 459,000; Chicago, 410,000; Boston, 340,000; San-Francisco, 250,000. La Filadelfi'a recensimentulu din 3 Aprile 1876 adatu 817,448 ómeni, adeca o cresterede 148,126 dela 1870.

*** Unu sierpe monstru.** Unu diariu din Bombay publica scrisórea urmatórea ce i s'a trimisu de pre unu vasu din mare:

Tempulu erã curatu si seninu, ventulu moderatu, marea liniscita. Amu observatu câte-va puncte negre si unu feliu de paru albiu naltu camu de 30 picióre deasupr'a apei. Mai întâiu, fiindu ca marea spumã impregiuru si fiindu-ca parulu albiu la sóre, crediuni ca suntu nisce stãnci. Dara parulu cadu facendu se sara ap'a în stropi, si în curãndu se radica altulu de aceeași natura. Se radica si cadéu alternativu, si o luneta buna mi arata ca erã unu sierpe monstru incolacitu de dóue ori în giurulu unei balene. Cele dóue extremitãti libere a sierpelui, lungi fia-care camu de 30 picióre loviau balen'a. Disparu sub apa mai la fia-cari dóue minute si se întorcéu la suprafiacia totu cu aceeași miscare de rotatiune. Sfortiãrile balenei spre a scapã facéu se clocotésca marea cá ap'a într'o caldare; se audiã claru unu sgomotu surdu si tare.

Acest'a durã aprópe 15 minute. În fine códa balenei se radica în aeru, oscilã dindereptu înainte, lovindu ap'a cu furia, si totulu disparu.

Preste 5 zile fui surprinsu de a

revedé același monstru séu unu altulu asemenea. Elu trecé la óre-care departare, capulu si 40 picióre din corpulu seu fiindu esite afara din apa în o positiune orizontala. atentiunea mi fu atrasa de strigatulu: Iéta-lu din nou. Monstrulu priviã vasulu cu unu aeru amerintiatoriu. Ne sciindu-i intentiunile, mi pregatii echipagiulu pentru aperare. Iéta strictulu adeveru! Evenimentulu a fostu observatu de oficerii mei si de mine: suntemu deci gat'a a confirmã cu juramentu ca e astu-feliu, si suntemu singuri ca nu ne amu insielatu.

Capitanulu vasulu Paulin'a.
„V. C.“

Locu deschisu.

Respunsu.*)

Balsi'a în 1 Aprile 1876.

Dle Redactoru! La denunciãrile si calumniile necalificate, pre cari le a respanditu domnulu pretore Trifu în numerii 18 si 20 ai „Tel. Rom.“ respundu pre scurtu: ca tóte câte a scrisu d-sea contr'a mea suntu invective rentacióse, provenite din poff'a de resbunare, asupr'a mea, pentruca amu prezentatu la deregatori'a competentã 28 acuse contr'a d-sale.

Déca comiteamu eu acele abusuri grave de care me face dlu denunciãntu vinovatu, atunci nu poteamu fi pretore într'unu periodu de 11 ani, neavendu protectiunea de carea se bucura d-sea în Dev'a.

Dilapidãrile ce mi le insinua d-sea atâtu în publicitate câtu si înainte comisiunei disciplinare în Dev'a, suntu asertiuni matitióse, calculate a me discreditã pre nedreptate în ochii publiculu. Dealtmintrea rezultatulu cercetãrilor judecatoresce asupr'a abuseriloru grave a dlui pretore Trifu, cu unu cuventa sentinti'a finale asupr'a acestei afaceri scandalóse, urdita de dlu Trifu, va dovedí lamuritu, ca care dintre noi au vorbitu adeverulu. Deci pãna la aducerea acestei sentintie decidietóre, alu cárei cuprinsu se va aduce la cunoscintia forulu publicu, înainte carui'a sum inegritu cu atâtã cutesantia órba, remãnu prelãnga dechiaratiunea mea de mai susu, ca adeca tóte câte au scrisu dlu Trifu contr'a mea suntu invective malitióse, denunciãri ticalóse.

Petru Demianu,
proprietariu.

* Publicãmu numai fórt pe scurtu acestu respunsu, pentru cá sa curmãmu polemiele odióse, cari si asiã nu convingu nice odata pe publicu despre adevera'a stare a lucrulu. Sentinti'a finale, la care se provóca ambii pretori, va chiarificã mai bine lucrulu si va decide ca care dintre densii e vinovatu. R.

Burs'a de Vien'a.

Din 1/13 Maiu 1876

Metalicele 5%	66 20
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70 —
Imprumutulu de statu din 1860	411 25
Actiuni de banca	853 —
Actiuni de creditu	136 30
London	120 10
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	76 —
„ „ „ Temisiorene	75 50
„ „ „ Ardelenesci	75 50
„ „ „ Croato-slavone	84 50
Argintu	102 80
Galbinu	5 66
Napoleonu d'auru (poli)	9 56

Doctorulu de medicina
Heinrich Schuller,
locuiesce: Strad'a turnulu
Nr. 12 (cas'a dlui Schön.)
Ordinãza a casa dela
12 pãna la 1 óra la amédi.